

K 42317003 : สาขาวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ

T 132112

คำสำคัญ : การแสดงวิตรรกมูทราสองพระหัตถ์ในศิลปะทวารวดี

เชษฐ ติงสัญชลี : การวิเคราะห์การแสดงวิตรรกมูทราสองพระหัตถ์ของพระพุทธรูปในศิลปะทวารวดี (THE ANALYSIS OF THE TWO-HANDED VITARKA MUDRA BUDDHA IMAGES IN DVARAVATI ART) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ : อาจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย สายสิงห์ และ ศาสตราจารย์ ดร.สันติ เล็กสุขุม. 155 หน้า. ISBN 974-653-318-5

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อคลี่คลายปัญหาเกี่ยวกับ "ที่มา" และ "ความหมาย" ของการแสดงวิตรรกมูทราสองพระหัตถ์สำหรับพระพุทธรูปในศิลปะทวารวดี ซึ่งทั้งประเด็น "ที่มา" และ "ความหมาย" ของการแสดงมูทราดังกล่าวนี้ ได้มีนักวิชาการหลายท่านเสนอไว้ก่อนหน้านี้แล้วหลายแนวความคิด เช่น แนวความคิดที่เชื่อว่าควรมีที่มาจากการแสดงมูทราของพระพุทธรูปในศิลปะหลังคุปตะ แนวความคิดที่เชื่อว่าควรมีที่มาจากการแสดงมูทราของพระพุทธรูปในศิลปะจีน แนวความคิดที่เชื่อว่าควรมีความหมายเกี่ยวข้องกับพระพุทธรเจ้าอมิตาภะตามคัมภีร์อมิตายุทธา นุสมฤตีสูตฺรในนิกายสุขาวดี แนวความคิดที่เชื่อว่าควรมีความหมายเกี่ยวข้องกับพุทธประวัติตอนเสด็จลงจากดาวดึงส์ เป็นต้น

ข้อสรุปจากผลการวิจัยนั้น อาจแบ่งออกได้เป็น 2 ประเด็นหลัก คือ

1. ที่มาของการแสดงวิตรรกมูทราสองพระหัตถ์ในศิลปะทวารวดีนั้น ควรเกี่ยวข้องกับการแสดงวิตรรก-กฏกมูทราในศิลปะอมราวดีตอนปลาย-อนุราธปุระ มากกว่าที่จะเกี่ยวข้องกับการแสดงมูทราในศิลปะหลังคุปตะและศิลปะจีน
2. การแสดงวิตรรกมูทราสองพระหัตถ์ในศิลปะทวารวดี ไม่ควรมีความหมายที่เจาะจงเฉพาะพระพุทธรเจ้าองค์ใดองค์หนึ่งหรือพุทธประวัติตอนใดตอนหนึ่ง แต่ควรเพียงการแสดงมูทราที่ได้รับความนิยมสูงสุดสำหรับพระพุทธรูปประทับยืนในศิลปะทวารวดีอันเนื่องด้วยการปูพื้นฐานจากศิลปะอมราวดีตอนปลาย-อนุราธปุระ และเป็นการแสดงมูทราที่สามารถนำไปใช้แทนความหมาย ทั้งในความหมายของพระพุทธรเจ้าศรีศากยมุนี พระพุทธรเจ้าองค์อื่น หรือพุทธประวัติตอนใดๆ ก็ได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับจารึก บริบทและบริวารที่แวดล้อมพระพุทธรูปองค์นั้น

K 42317003 : MAJOR : ART HISTORY

TE132112

KEY WORD : TWO-HANDED VITARKA MUDRA BUDDHA IMAGES IN DVARAVATI ART

CHEDHA TINGSANCHALI : THE ANALYSIS OF THE TWO-HANDED VITARKA MUDRA BUDDHA IMAGES IN DVARAVATI ART. THESIS ADVISORS : SAKCHAI SAISINGHA,Ph.D. AND PROF.SANTI LEKSUKUM,Ph.D. 155 pp. ISBN 974-653-318-5

The objective of this research is to analyse the origin and the meaning of The Two-Handed Vitarka Mudra of the Buddha images in Dvaravati Art. Four hypotheses were established by other scholars in previous studies. The first hypothesis mentioned that the origin of Two-Handed Vitarka Mudra should be originated from mudra of Post-Gupta Buddha Images in cave XIX and XXI at Ajanta, India, The second hypothesis stated that the origin of the Mudra should come from mudra in Northern Wei to Sui Dynasties in Chinese Art, The third hypothesis expressed that the meaning of the Mudra should concern with "Descent from Tavatimsa Paradise" episode in Sakyamuni 's life. The fourth hypothesis stated that the meaning of the Mudra should be Amitabha, the highest Buddha of The Sukhavati sect that had been flourished in China and Japan.

However, in this thesis, the results of the research are different from the above mentioned four hypothese and they can be summarized as followed :

1. The origin of this Mudra should be related to Vitarka-Kataka Mudra Standing Buddha Images of Late Amaravati and Anuradhapura Period.

2. The meaning of this mudra should neither be "Descent of Sakyamuni from Tavatimsa Paradise" nor Amitabha Buddha. But it is merely the most well-known mudra for standing Buddha Images in this period, because of The Late Amaravati-Anuradhapura Influence in Dvaravati. Therefore, the iconographical identification of The Two-Handed Vitarka Mudra Buddha images in Dvaravati Art should depend on the inscription, the attendants or the circumstantial scene of each Buddha Image.